מוסר. שאין מתכוין לכך: **גחלת של מסכת.** שמשליכין לתוך פסולת[1] של כרזל דלא שייך כבוי בהכי מדאורייתא ומדרבנן אסורה דאיכא מזקא לרבים לא גזרו על השבות: **אבל לא של עץ.** דאיסורא דאורייתא היא ומייב סקילה: **אפילו של עץ נמי.** דהא לרבי שמעון מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה וכל כיבוי אינו צריך לגופו חוץ מעושי פחמין או מהבהבי פתילה: **הלך.** כיון דאמרת לא גזרו שבות דכיבוי מתכת במקום מזקא דרבים: **קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות.** עד שיסלקנו לגידי רשות הרבים דאיסורא דרבנן הוא: **וכברמלית.** דטלטול דידיה דרבנן: **אפילו טובא.** יעבירנו בעקירה אחת: **חמין לתוך צונן.** דקסבר מתאה גבר ואין החמין מרתיחין את הצונן אלא מפשירין: **ולא צונן לתוך חמין.** שהתחמוצים מרתיחים את העליונים דמתאה גבר: **בכום.** דלשיטה קבעי להו ולא ימאס ליה שיחמוה הרבה ועוד דכלי שני הוא: **אוסר.** אפילו חמין לתוך צונן: **ספל הרי הוא לאמבטי.** ואף על גב דכלי שני הוא הואיל ולאו לשתיה אלא לרחיצה אפילו דיימא ליה שיחמו הרבה וגזרינן: אלא בשבת. דחיצה בחמין ליכא. בתמיה. דהא לרבי שמעון אפילו חמין לתוך צונן אסור לא משכחת חמין שהוחמו ואפילו מע"ש שלא יהיו צריכין להפיג רתיחתן ואם כן לא ירחון אפילו פניו ידיו ורגליו בחמין: **מי שברח ר' שמעון אסיפא קאי.** דלא שרי ת"ק אלא חמין לתוך צונן ואמאי איהו ואסר אף חמין לתוך צונן: **ארישא קאי.** לשניה וצונן לתוך חמין דקשרו ב"ה קאסר: **מתני' שטבירן.** מן האור: **מרוסתין.** בין השמשות: **לא יפן לתוכן תבלין.** משמשך דכלי ראשון כל זמן שרותח מבשל:

אבל

אפילו של עץ נמי. ואם תאמר ומאי ס"ד דמקשה וכי משום דסבר שמואל כרבי שמעון באין מתכוין יסבור כמותו במלאכה שאינו צריך לגופה וי"ל דס"ד דמקשה דודאי הא בהא תליא משום דסבר רבי יהודה דמלאכה שאינו צריך לגופה חייב עליה היכא דמתכוין בשאין מתכוין נמי החמירו חכמים אבל לרבי שמעון דפטור עליה מן התורה אף במתכוין לא חש לאסור מדרבנן בשאין מתכוין כיון דמתכוין עצמו ליכא אלא איסורא דרבנן ומיהו לפי האמת לאו הא בהא תליא דשמואל אע"ג דמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר כרבי יהודה [מתיר] באין מתכוין ולרבי יהודה נמי אסור אין מתכוין אפילו בגרירה דמתכוין עצמו לא אסיר אלא מדרבנן כדאמרי' לקמן וכשאילו כל התדיר (זבחים דף לא: ושם)[2] דאמר שמואל המתנדב יין מניאו ומזלפו ע"ג האשים ופריך והא קא מכנה ומשני דסבר דבר שאין מתכוין מותר ופריך כי הכא דאמר שמואל מכנין גחלת של מתכת אבל לא של עץ והשתא אומר רשב"א דפריך מכ"ש דכיון דסבר שמואל דמלאכה שאינה צריכה לגופה חייב א"כ קנינא ליה נמי בשאת דבר שאין מתכוין אסור דסבר המקשה דהתם דהא בהא תליא כמו מקשה דהכא וכיון דבשאת אסור אין מתכוין כ"ש בעלמא אך הקשה דמשמע דאי הוי סבר שמואל מלאכה שאינה צריכה לו פטור עליה הוה אמי שפיר ואמאי והא מלאכה שאינה צריכה לגופה בשאר איסורים דלאו שבת חייב וכיון דסבירא ליה דהא בהא תליא א"כ אמאי קאמר התם דבר שאין מתכוין מותר: **נותן** אדם חמין לתוך צונן. **א)** אפי' בכלי ראשון דחמין לתוך צונן אינו מבשל כמו שאפרש ולא צונן לתוך חמין אפילו בכלי שני דגזרי ב"ש כלי שני אטו כלי ראשון וב"ה דפליגי ושרו צונן לתוך חמין היינו דוקא בכלי שני כדקתני בד"א בכום משמע דבכלי ראשון מודו ב"ה ולא משום דסברה הן בריתא דתתאה גבר כדפירש בקונטרס דאם כן יקשה מהכא למ"ד [3]עילאה גבר ולמאן דאמר תתאה גבר נמי הא מבשל כדי קליפה כמו שאפרש לקמן בע"ה אלא נראה כמו שאומר ר"ת דחמין לתוך צונן משמע שהצונן של מטה מרוויס שדרך ליתן המועט במרוכה ולכך אין מבשלים החמין המועטים כלל לפי שמתערבין בצונן המרוכין ומתבטל חמימותן ולא צונן לתוך חמין שהחמין של מטה מרוכין ומתערבין בהן הצונן המועטין ומתבשלין: **אבל** באמבטי כו'. נראה דהאי אמבטי איירי כגון שהוא כלי שני ולא הוי כההוא אמבטי דלעיל [4]דקאמר בקשתי להניח פך באמבטי מדקאמר ספל אינו באמבטי והאי ספל ע"כ כלי שני דאי כלי ראשון באמאי אינו באמבטי ודכוותיה אמבטי הוי כלי שני ועוד דאי באמבטי שהוא כלי ראשון אייר לא הוה ליה למיתנא אמבטי אלא מיתם שהוא בשתיה דומיא דכום ומדתנא אמבטי משמע דבכלי שני איירי ואתא לפלוגי בכלי שני בין כום שהוא בשתיה לאמבטי לפי שחמין הרבה ואיכא למיגזר דהרואה אותן חמין כל כך סבור דכלי ראשון הוא וממתני' דנקט במיתם שהוא ראשון לא יתן לתוכו מים אלא למיגזר בחמבטי שהוא שני לא יתן לתוכו מים אלא דמתני' מיירי בשתיה ומפליג בין מיתם לכום: **מי** שברח ר"ש בן **מנסיא אסיפא קאי ארישא קאי.** היינו דוקא למאי דס"ד לרב יוסף מעיקרא אבל למאי דמסקי' דספל אינו באמבטי קאי אסיפא בכום וסבר שפיר ר"ש בן מנסיא כב"ה דאפילו צונן לתוך חמין מותר ואתיא מתני' דשריא לתוך הכום אליבא דהלכתא דהלכה כר"ש בן מנסיא וא"ת דסלקא דעתך דאריש קאי ואסר בכום צונן לתוך חמין מאי קמ"ל רב יוסף דספל הרי הוא באמבטי כום נמי הרי הוא באמבטי לר"ש בן מנסיא דהלכתא כוותיה וי"ל דרב יוסף נב"ה אתא לאשמעינן דשרו בכום: **נותן** אדם קיתון של מים. וא"ת ואמאי לא מייתי בריתא דלעיל דספל אינו באמבטי ואמאי איצטריך נמי רבי חייא למיתני תרוייהו וי"ל דהשתא קמ"ל בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין דההיא דספל אינו באמבטי ה"א דקאי אר"ש בן מנסיא דאסר באמבטי אפי' חמין לתוך צונן ועליה קאמר דספל אינו באמבטי ושרי חמין לתוך צונן אבל צונן לתוך חמין ה"א דאסור ואפשר ההיא דלעיל היינו הך דהכא אלא שקיצרה ונקט ליישנא דרב יוסף דמייתי עלה: **שאני** התם דמפסיק בלי. וא"ת דאמר לעיל (דף מ:) טול בכלי שני ותן אבל בכלי ראשון לא אע"ג דמפסיק מגא וי"ל דהתם בכלי ראשון והכא דבכלי שני שאני:

אבל

מותר למימרא דשמואל כרבי שמעון סבירא ליה [1]והאמר שמואל [2]מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים [3]אבל לא גחלת של עץ ואי ס"ד סבר לה כרבי שמעון אפילו של עץ נמי [4]בדבר שאין מתכוין סבר לה כרבי שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה אמר רבינא [5]הלכך [6]קוץ ברשות הרבים מוליכו פחות פחות מד' אמות ובכרמלית אפילו טובא: אבל נותן כו': ת"ר נותן אדם חמין לתוך הצונן ולא הצונן לתוך החמין דברי בית שמאי ובית הלל אומרים [7]בין חמין לתוך הצונן ובין צונן לתוך החמין מותר בד"א בכום אבל באמבטי חמין לתוך הצונן ולא צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר אמר רב נחמן הלכה כר"ש בן מנסיא סבר רב יוסף למימר ספל הרי הוא כאמבטי א"ל אביי תני ר' חייא ספל אינו כאמבטי ולמאי דסליק אדעתא מעיקרא דספל הרי הוא כאמבטי ואמר רב נחמן הלכה כרבי שמעון בן מנסיא אלא בשבת רחיצה בחמין ליכא מי סברת רבי שמעון אסיפא קאי ארישא קאי ובית הלל מתירין בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך החמין ורבי שמעון בן מנסיא אוסר צונן לתוך חמין לימא רבי שמעון בן מנסיא דאמר כב"ש הכי קאמר [8]לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה אמר רב הונא בריה דרב יהושע חזינא ליה לרבא דלא קפיד [9]אמנא מדתני רבי חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין אמר ליה רב הונא לרב אשי דילמא שאני התם דמיפסק כלי אמר ליה מערה איתמר [10]מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן ובין צונן לתוך חמין: **מתני'** [11]האילפס והקדרה שהעבירן מרותחין לא יתן לתוכן תבלין אבל

מסורת הש"ס

א) זבחים לא:, ב) [ושם לב.], ג) [כילה מח:], ד) [לקמן קלה. יבמות מח. כ"ק לד. מוקה טו.], ה) [בהגלה"ם ליתא ושי' ברב אלפס], ו) פסחים מ:, ז) כס"מ: עם פסולת, ח) [ושם לב.], ט) [פסחים עו.], י) [לף מ:].

מוסף רש"י

מכבין גחלת של מתכת. לאו מת מיני כיבוי דאיסורא דרבנן היא דאיסור, ומקום החיק רבים לא גזור רבנן (זבחים צא:). **אבל לא של עץ.** ואי סר"ש לא משכחת כיבוי מן המוכיה אלא כמתכתי לעשות פחמין כמיני ונרוך להם. דאר"ש מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה. וכיבוי אם לאו לצרך גופו הוא שיכיה צריך לו, דהלאחר שלא כה עליו, ודמי לטולטל את המת לסלקו מפני פניו דפטור עליה ר"ש (פרק המצנע (זבחים צב.). **מרליכו פחות פחות מארבע אמות.** עד שיסלקנה לגדי רה"ר מדי שלא מזיק (ב"בבא קמא כח.). **שהעבירן.** מעל האור, **מרותחין.** ערב שבת עם חשיכה (פסחים מ:). **לא יתן לתוכן תבלין.** דכלי ראשון מבשל ומתוך מבשל תבלין בשבת (שם).

רבינו חננאל

ואקשינן [למימרא] דשמואל כרי שמעון והאמר שמואל מכבין גחלת של מתכת ברה"ר בשביל שלא יזוקו בה רבים אבל גחלת של עץ לא, ואילו ר"ש סבר אפילו של עץ מותר לפי שאין מחכוין לכבות אלא כדי שלא יזוק וכי האי גוונא פטר ר' שמעון. ואסיקנא לעולם כרי' יהודה סבירא ליה דאמר מלאכה שאינה צריכה גופה חייב עליה, [1]ומיהו דבר שיש בו היזק לרבים כגון צידת נחש וכבני נחלת של מתכת בזמן שהיא חמה והיא שחורה והרואה אותה רומה שהיא צוננת לפי שאין בה אדמומיות כגחלת לוחשת ונמצאו בני אדם ניזוקין בו לפיכך מותר. אבל הגחלת של עץ אם חסור אדמומיתה נכבת כבר ואינה מזקת ואם אדמומיתה בה כל הרואה אותה מתרחק ממנה, ומכל פנים אין אדם ניזוק שהשחורה כבר כבתה והאדומה מתרחקין ממנה, לפיכך המכבה אותה חייב, ולפיכך היה שמואל אוסר בגחלת של עץ. ומדוקה

עין משפט נר מצוה

לג א ב מיי' פ"ז מהל' שבת הלכה ז ופרי"ב הלכה ב טוש"ע תר"ח סי' שלד סעיף ה:

לד ג מיי' שם פ"ז הלי' ז טוש"ע תר"ח סי' שם סעיף יח:

לה ד ה מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה ו טוש"ע תר"ח קונטרס אחרון סעיף יב: לו ו מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ט:

תוס' ישנים

א) עוד יכול לומר דחמין לתוך צונן דוקא כב"ש שרי כ"ש אבל בכלי ראשון אסור אמו צונן לתוך חמין:

רבינו חננאל (המשך)

אמר רבינא קרן ברה"ר מוליכו פחות פחות מד' אמות. ואע"ג דרב ושמואל הילכתא כרב כאיסורי, בהא קיי"ל כשמואל דאמר במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה, בדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש, ומדרב אחא ורבינא שמעתי מיניהו דהלכתא כר' שמעון. **פיסקא אבל נותן הוא לתוכו או לתוך הכוס** כדי להפשירן. ת"ר (לא יתן) [נותן] אדם חמין לתוך צונן [ולא צונן] לתוך חמין, וב"ה מתירין כו'. ואוקימנא להא דר"ש בן מנסיא שאוסר, כלומר לא נחלקו ב"ש וב"ה אלא אפילו ב"ה אוסרין. ואע"ג דאמר רב נחמן הלכתא כר' שמעון בן מנסיא, כיון דאמר רב הונא חזינא לרבא דלא קפיד דימנין, עביד כמר חמנין עביד כמר מדתני ר' חייא, דתני ר' חייא נותן אדם קיתון של מים לתוך ספל כו'. ורב אשי מתרץ לה לרב הונא דאמר ליה מערה חניא, כלומר מערה אדם קיתון של מים לתוך ספל של מים בין חמין לתוך צונן בין צונן לתוך חמין, קיי"ל כוותייהו דאינון בתראי ומעשה רב. אלא דמו ספל לאמבטי וכום למיחם. דאוקימנא ליה שאסור לתת בתוכו צונן מועטין בהיות חמין בו כדי שיחמו אלא מרובין כדי להפשירן[]. כי המיחם הוא עצמו מיימים, אבל ספל ואמבטי וכום שמתחממין בכלי אחד ומערין בתוך הללו לפיכך מותר שנמצאו כלי שני, וקיי"ל כלי שני מותר.

---

[1] עי' ריאיר דבר רבינו ז"ל בחידושי הרשב"ם ז"ל ד"ה גחלת של מתכת ע"ש היטב.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com